

การพัฒนากำลังของเสาเข็มดินซีเมนต์และเสาเข็มดินซีเมนต์ผสมเถ้าลอย ในชั้นดินเหนียวอ่อนกรุงเทพฯ

ชยานนท์ ศรีเจริญ¹ รุ่งลาวัลย์ ราชัน²

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีมหานครหนองจอก กรุงเทพฯ 10530

และ สุขสันต์ หอพิบูลสุข³

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี อ.เมือง จ.นครราชสีมา 30000

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้ศึกษาความเป็นไปได้ในการประยุกต์ใช้เถ้าลอยแทนที่ปูนซีเมนต์ในการปรับปรุงคุณภาพดินเหนียวอ่อน กรุงเทพฯ ด้วยวิธีเทคนิคการผสมลิกในสนาม เสาเข็มดินทดสอบมีทั้งสิ้น 3 ต้น คือ ต้นที่ 1 เป็นเสาเข็มดินซีเมนต์ ที่อัตราส่วนน้ำตอปูนซีเมนต์เท่ากับ 1 ต้นที่ 2 และต้นที่ 3 เป็นเสาเข็มดินซีเมนต์แทนที่ด้วยเถ้าลอยร้อยละ 15 ที่อัตราส่วนน้ำต่อส่วนผสมเท่ากับ 1 และ 1.2 ตามลำดับ ผลการศึกษาพบว่ากำลังอัดแกนเดียวในสนามของเสาเข็มดินซีเมนต์ที่อายุ 14, 28 และ 60 วัน มีค่าเท่ากับกำลังอัดแกนเดียวของเสาเข็มดินซีเมนต์แทนที่ด้วยเถ้าลอยร้อยละ 15 ที่อัตราส่วนน้ำต่อส่วนผสมเท่ากับ 1 กำลังอัดแกนเดียวของเสาเข็มดินซีเมนต์ผสมเถ้าลอย ที่อัตราส่วนน้ำต่อส่วนผสมเท่ากับ 1 มีค่าเท่ากับ 1.3, 1.24 และ 1.24 เท่าของกำลังอัดแกนเดียวของเสาเข็มดินซีเมนต์ผสมเถ้าลอย ที่อัตราส่วนน้ำต่อส่วนผสมเท่ากับ 1.2 สำหรับอายุบ่ม 14, 28 และ 60 วัน ตามลำดับ การแทนที่ปูนซีเมนต์ด้วยเถ้าลอยร้อยละ 15 สามารถลดค่าใช้จ่ายของปูนซีเมนต์ได้ถึงร้อยละ 12.75

คำสำคัญ : ดินเหนียวอ่อนกรุงเทพฯ / เสาเข็มดินซีเมนต์ / กำลังอัดแกนเดียว / เถ้าลอย

* Corresponding author : runglawa@gmail.com

¹ นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิศวกรรมโยธา คณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีมหานคร

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ภาควิชาวิศวกรรมโยธา คณะวิศวกรรมศาสตร์มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีมหานคร

³ ศาสตราจารย์ สาขาวิชาวิศวกรรมโยธา สำนักวิชาวิศวกรรมศาสตร์มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี

Strength Development in Soil Cement Column and Soil Fly ash - Cement Column in Soft Bangkok Clay Deposit

Chayanon Srijaroen¹ Runglawan Rachan²

Mahanakorn University of Technology, Nong Chok, Bangkok 10530, Thailand

and Suksun Horpibulsuk³

Suranaree University of Technology, Muang District, Nakhon Ratchasima 30000, Thailand

Abstract

This study investigated the effect of using fly ash (FA) to replace cement on the strength development in deep mixing columns in soft Bangkok clay deposit. In total, 3 columns were installed and their strengths were investigated. The first column was soil-cement column, made up at the water to cement ratio of 1, while the second and third columns were soil-cement-FA column with 15 percent FA replacement, made up at the water to binder ratios of 1 and 1.2, respectively. It was found that the unconfined compressive strengths of soil-cement column were similar to those of the soil-cement-FA column at water to binder ratio of 1 for all the tested curing times of 14, 28 and 60 days. The strength ratios of the soil-cement-FA columns between water to binder ratios of 1 and 1.2 were 1.3, 1.24 and 1.24 for 14, 28 and 60 days of curing, respectively. The 15 percent FA replacement can save cement cost up to 12.75 percent.

Keywords : Soft Bangkok Clay / Soil Cement Column / Unconfined Compressive Strength / Fly Ash

---

* Corresponding author : runglawa@gmail.com

¹ M.Eng, Scholar, Faculty of Engineering, Mahanakorn University of Technology.

² Assistant Professor, Department of Civil Engineering, Faculty of Engineering, Mahanakorn University of Technology.

³ Professor, School of Civil Engineering, Institute of Engineering, Suranaree University of Technology.

1. บทนำ

เป็นที่ทราบกันดีอยู่แล้วว่ากรุงเทพฯ เป็นเมืองหลวงของประเทศไทย ซึ่งการพัฒนาเมืองหลวงแห่งนี้เกิดขึ้นต่อเนื่องในหลายๆ ด้าน โดยเฉพาะการพัฒนาด้านสาธารณูปโภค เช่น งานถนน งานฐานรากอาคาร งานฐานรากสะพาน คลองระบายน้ำ เชื่อมกันดิน และเชื่อมกันน้ำ เป็นต้น แต่เนื่องจากว่าสภาพชั้นดินในเขตกรุงเทพฯ ประกอบไปด้วยชั้นดินเหนียวอ่อน ซึ่งมีความหนาอยู่ระหว่าง 15-20 เมตร ซึ่งเป็นดินที่มีคุณสมบัติทางวิศวกรรมไม่เหมาะสมในการรับน้ำหนัก เนื่องจากมีปริมาณความชื้นในมวลดินสูง ส่งผลให้กำลังต้านทานแรงเฉือนและความสามารถในการรับน้ำหนักบรรทุกทุกตำแหน่ง และการทรุดตัวสูง ดังนั้นหากจำเป็นต้องก่อสร้างสิ่งปลูกสร้างบนชั้นดินเหนียวอ่อนนี้ จึงจำเป็นต้องมีการปรับปรุงคุณภาพทางวิศวกรรมของดินเหนียวอ่อนก่อนการใช้งาน วิธีการหนึ่งที่ยอมรับกันอย่างแพร่หลายทั้งในและต่างประเทศ คือ เทคนิคการผสมลึก (Deep Mixing Technique) ซึ่งเป็นวิธีการปรับปรุงคุณสมบัติของดินโดยใช้สารเคมี (เช่น ปูนซีเมนต์ และปูนขาว เป็นต้น) การทำเสาเข็มดินซีเมนต์ในประเทศไทยมีอยู่มากมาย เช่น โครงการปรับปรุงคลองลาดโพธิ์ หรือโครงการก่อสร้างคลองระบายน้ำบริเวณสนามบินสุวรรณภูมิ จังหวัดสมุทรปราการ ซึ่งเป็นโครงการขนาดใหญ่ในความร่วมมือของกรมชลประทาน

ในการก่อสร้างในโครงการใหญ่ๆ ที่ต้องใช้ปริมาณปูนซีเมนต์สูง การลดต้นทุนการก่อสร้างเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับเจ้าของงาน และจากปัญหาปรากฏการณ์เรือนกระจกที่เกิดจากการผลิตปูนซีเมนต์ การผลิตปูนซีเมนต์เป็นสาเหตุหนึ่งให้เกิดปริมาณก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ (CO_2) มากในชั้นบรรยากาศ จากเหตุผลข้างต้น การแทนที่ปูนซีเมนต์ โดยใช้วัสดุ Pozzolan ซึ่งมีราคาต่ำกว่าปูนซีเมนต์จึงเป็นสิ่งจำเป็น การแทนที่ปูนซีเมนต์ด้วยวัสดุ Pozzolan ในอัตราส่วนที่เหมาะสมจะช่วยเพิ่มกำลังรับแรงอัด และความคงทน (Durability) ให้กับดินซีเมนต์

Horpibulsuk et al. [1] ได้ศึกษาและเสนอตัวแปรหลักที่เป็นตัวควบคุมกำลังของดินซีเมนต์ คืออัตราส่วนปริมาณความชื้นในดินต่อปริมาณของซีเมนต์ (เทียบต่อน้ำหนักดินแห้ง) (Soil-water/cement ratio, w_c/C) รุ่งลาวัลย์

ราชัน [2] ได้ศึกษาการพัฒนากำลังและลักษณะโครงสร้างจุลภาคของดินเหนียวอ่อนกรุงเทพฯ ที่ผสมด้วยซีเมนต์และเถ้าชีวมวล Horpibulsuk et al. [3] ได้ศึกษาอิทธิพลของการผสมเถ้าลอยในดินซีเมนต์ และพบว่าเถ้าลอยช่วยให้ดินซีเมนต์กระจายตัวและสัมผัสน้ำได้ดียิ่งขึ้น ส่งผลให้กำลังต้านทานแรงเฉือนเพิ่มขึ้น รุ่งลาวัลย์ ราชัน และทรงสุดา วิจารณ์ [4] ได้ศึกษาการพัฒนากำลังอัดแกนเดียวและโครงสร้างจุลภาคของดินเหนียวอ่อนกรุงเทพฯ บดอัดผสมกากแคลเซียมคาร์ไบด์และเถ้าชีวมวลในห้องปฏิบัติการผลการศึกษาการพัฒนากำลังอัดของเสาเข็มดินซีเมนต์แบบแห้งและเปียกได้นำเสนอโดย Horpibulsuk et al. [5] แม้จะมีการศึกษาการพัฒนากำลังอัดของดินซีเมนต์แทนที่ด้วยวัสดุ Pozzolan [3] แต่การศึกษาส่วนใหญ่ยังเป็นการดำเนินการในห้องปฏิบัติการ ซึ่งในทางปฏิบัติยังไม่มี การนำวัสดุ Pozzolan มาประยุกต์ใช้งานจริงในการทำเสาเข็มดินซีเมนต์

ปัจจุบันการทดสอบเสาเข็มดินซีเมนต์ส่วนใหญ่เป็นเพียงการลองผิดลองถูกหาปริมาณปูนซีเมนต์ที่เหมาะสมโดยการลุ่มทดสอบปริมาณปูนซีเมนต์จาก 170 ถึง 220 กิโลกรัมต่อปริมาตรดินหนึ่งลูกบาศก์เมตร อัตราส่วนน้ำต่อปูนซีเมนต์ (W/C) เท่ากับ 1.0 เป็นอัตราส่วนที่เหมาะสมในการทำงานในสนาม สำหรับบ่มฉิदन้ำปูนแบบแรงดันต่ำ และขนาดของท่อส่งน้ำปูนที่ใช้ในประเทศไทย นอกจากนี้ อัตราส่วนน้ำ W/C ดังกล่าวยังช่วยให้การบำรุงรักษาและอายุการใช้งานนานกว่าอัตราส่วน W/C ที่ต่ำกว่านี้ เนื่องจากน้ำปูนที่ชื้นเกินไป (High Density) จะทำให้เกิดการแข็งตัวเร็ว และทำให้เกิดปัญหาการอุดตันต่อระบบบ่มฉิदन้ำปูนและท่อส่งน้ำปูน

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความเป็นไปได้ในการแทนที่ปูนซีเมนต์ปอร์ตแลนด์ประเภทที่ 1 ด้วยเถ้าลอยถ่านหิน ซึ่งเป็นวัสดุ Pozzolan ชนิดหนึ่งในการทำเสาเข็มดินซีเมนต์ในชั้นดินเหนียวอ่อนกรุงเทพฯ โดยการแทนที่ปูนซีเมนต์ด้วยเถ้าลอย ร้อยละ 15 ซึ่งอยู่ในช่วง Active Zone ที่ศึกษาโดย Vichan et al. [6] และนำเสนอการพัฒนา กำลังอัดของเสาเข็มดินซีเมนต์เถ้าลอยเปรียบเทียบกับกำลังอัดของเสาเข็มดินซีเมนต์ (ปราศจากเถ้าลอย) ที่อัตราส่วน W/C และอายุบ่มต่างๆ

2. วัสดุทดสอบ

งานวิจัยนี้ได้ทำการศึกษาค่ากำลังอัดแกนเดียวของดินเหนียวอ่อน เขตหนองจอก กรุงเทพมหานคร ภายหลังจากการปรับปรุงคุณภาพของดินเหนียวอ่อน โดยเทคนิคการผสมลึก (Deep Mixing Method) เส้าซีเมนต์ซีเมนต์และเส้าซีเมนต์ซีเมนต์เถ้าลอยทดสอบมีทั้งหมด 3 ต้นตัวแปรควบคุม ได้แก่ อัตราส่วนน้ำต่อปริมาณส่วนผสม อัตราส่วนปริมาณซีเมนต์ต่อปริมาตรดินเปียก และปริมาณการแทนที่ซีเมนต์ด้วยเถ้าลอย เถ้าลอยที่ใช้ในการวิจัยนี้ได้รับความอนุเคราะห์จากบริษัท ไฟว์ เค.ที จำกัด ซึ่งเป็นเถ้าลอยที่ได้มาจากโรงไฟฟ้า BSCP ตั้งอยู่เลขที่ 9 ถนนโอ 8 นิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด อำเภอเมือง จังหวัดระยอง โดยนำเถ้าลอยมาจากไซโล มาเก็บในถังพลาสติก 100 ลิตร ปิดมิดชิดเพื่อรักษาความชื้น ก่อนที่จะทำการศึกษา 7 วัน และปูนซีเมนต์ที่ใช้ คือ ปูนซีเมนต์ปอร์ตแลนด์ประเภท 1

3. วิธีการศึกษา

งานวิจัยนี้ประกอบด้วยการศึกษาในสนามและในห้องปฏิบัติการ โดยประกอบไปด้วย 2 ส่วนใหญ่ๆ ดังสรุปในตารางที่ 1 และ 2 คือ

ส่วนที่ 1 การติดตั้งเส้าซีเมนต์ซีเมนต์ และเส้าซีเมนต์ซีเมนต์เถ้าลอยในสนาม 3 ต้น เส้าซีเมนต์แต่ละต้นมีขนาดเส้นผ่านศูนย์กลาง 60 เซนติเมตร และยาว 10 เมตร เมื่อได้อายุบ่มที่กำหนด ผู้วิจัยทำการ Coring เก็บตัวอย่างเพื่อนำไปทดสอบกำลังอัดแกนเดียวในห้องปฏิบัติการที่ระยะเวลาบ่ม ที่ 14, 28 และ 60 วัน

ส่วนที่ 2 การทดสอบในห้องปฏิบัติการ ประกอบด้วย การทดสอบหาคุณสมบัติพื้นฐานทางกายภาพของเถ้าลอยปูนซีเมนต์ และตัวอย่างดินทดสอบ และการทดสอบกำลังอัดแกนเดียวของเส้าซีเมนต์ซีเมนต์และเส้าซีเมนต์ซีเมนต์ผสมเถ้าลอยที่อายุบ่มดังกล่าวข้างต้น

ตารางที่ 1 รายละเอียดการเจาะทำเส้าซีเมนต์ซีเมนต์และเส้าซีเมนต์ซีเมนต์ผสมเถ้าลอยในสนาม

อัตราส่วนซีเมนต์ : เถ้าลอย (C:FA)	อัตราส่วนน้ำ ส่วนผสม (W/B)
เส้าซีเมนต์ซีเมนต์ ต้นที่ 1 (C:FA = 100:0) (ปูนซีเมนต์ 200 kg)	1 : 1
เส้าซีเมนต์ซีเมนต์-เถ้าลอย ต้นที่ 2 (C:FA = 85:15) (ปูนซีเมนต์ 170 kg+เถ้า ลอย 30 kg)	1 : 1
เส้าซีเมนต์ซีเมนต์-เถ้าลอย ต้นที่ 3 (C:FA = 85:15) (ปูนซีเมนต์ 170 kg+เถ้า ลอย 30 kg)	1.2 : 1

ตารางที่ 2 รายละเอียดการทดสอบในห้องปฏิบัติการ

ประเภทของวัสดุ	วิธีการทดสอบ
1. ดินเหนียวอ่อน เขตหนองจอก	รวบรวมข้อมูลดินที่ได้จากการไถลี้เคียงและการทดสอบหาคุณสมบัติทางกายภาพ
2. ปูนซีเมนต์ปอร์ตแลนด์ ประเภท 1	การทดสอบหาสมบัติทางกายภาพและองค์ประกอบทางเคมี
3. เถ้าลอย	การทดสอบหาสมบัติทางกายภาพและองค์ประกอบทางเคมี
4. ตัวอย่างดินซีเมนต์และดินซีเมนต์ผสมเถ้าลอย	การทดสอบหาค่ากำลังอัดแกนเดียวที่อายุการบ่ม 14, 28 และ 60 วัน

รายละเอียดของการศึกษาทั้ง 2 ส่วนสามารถอธิบายได้ดังนี้

การทดสอบในสนาม

การติดตั้งทำเสาเข็มดินซีเมนต์

เครื่องจักรผสมดังรูปที่ 1 ทำหน้าที่เป็นเครื่องผสมซีเมนต์ น้ำ และถัลดอยให้เข้ากัน ป้อนน้ำปูนซึ่งทนแรงดันได้ 20 บาร์ ทำหน้าที่ส่งถัลดอยน้ำปูนผ่านสายน้ำปูนไปยังตัวรถเจาะ ผ่านไปยังหัวเจาะซึ่ง มีใบกววนดินทำหน้าที่กววนดิน และใบตาดินป้องกันดินหมุนตามใบกววนดินเพื่อทำให้ประสิทธิภาพของการตีคววนผสมกับดินได้ดีขึ้น และมีรู 1 นิ้ว ที่ปลายหัวเจาะเพื่อให้ น้ำปูนไหล ออกไปผสมกับดิน

รูปที่ 1 ชูตเครื่องจักรผสม และป้อนส่งน้ำปูน

รถเจาะมีใบกววนทำหน้าที่ในการกววนดินไปพร้อมๆ กับการเจาะฉีดน้ำปูนไปผสมกับดิน โดยอัตราการเจาะขึ้น - ลง ของหัวเจาะอยู่ที่ 1.0 และ 1.2 เมตรต่อนาที มีอัตราการหมุนกววนที่ 30 รอบต่อนาที ซึ่งเป็นอัตราการเจาะจริงในสนามที่เหมาะสม ในหลายๆ โครงการ เช่น โครงการปรับปรุงคลองลัดโพธิ์ โครงการคลองระบายน้ำ บริเวณสนามบินสุวรรณภูมิ อัตราการติดตั้งเสาเข็มดังกล่าวให้เสาเข็มดินซีเมนต์มีคุณภาพดีและเป็นเนื้อเดียวกัน ส่งผลให้กำลังอัดสูง อัตราการฉีดน้ำปูน (ประมาณ 75-90 ลิตรต่อนาที) ขึ้นอยู่กับอัตราส่วนผสมของแต่ละต้น (รายการคำนวณแสดงดังตารางที่ 3) การฉีดน้ำปูนจะเริ่มฉีดที่ระดับหัวเสาเข็ม ซึ่งโดยทั่วไปจะอยู่ที่

ระดับ 0.00 - 0.30 เมตร การฉีดน้ำปูนและการ เจาะกววนดินโดยการหมุนหัวเจาะกววนดินจะทำในทิศทางตามเข็มนาฬิกา เมื่อเจาะถึงระดับความลึก 10 เมตร ที่ต้องการ ก็จะหยุดฉีดน้ำปูน และถอนหัวเจาะขึ้นพร้อมๆ กับปรับทิศทางการหมุนของหัวเจาะในทิศทางทวนเข็มนาฬิกา เพื่อให้การผสมเข้ากันได้ดียิ่งขึ้นจนหัวเจาะขึ้นมาที่ระดับ 0.00 ถือว่าเสร็จสิ้นการเจาะ ดังแสดงในรูปที่ 2

รูปที่ 2 การเจาะทำเสาเข็มดินซีเมนต์

การเจาะเก็บตัวอย่างแสดงดังรูปที่ 3 ถึงรูปที่ 8 ภายหลังจากการเจาะทำเสาเข็มดินซีเมนต์ครบอายุบ่ม 14 และ 28 วัน เพื่อทดสอบกำลังอัดแกนเดียวในห้องปฏิบัติการที่อายุบ่ม 14, 28 และ 60 วัน

กำลังอัดที่อายุบ่ม 60 วัน ได้จากการทดสอบกำลังอัดแกนเดียวของตัวอย่างที่เจาะเก็บจากสนามที่อายุบ่ม 28 วัน และนำมาบ่มในห้องปฏิบัติการจนอายุการบ่มครบ 60 วัน

ตารางที่ 3 อัตราการเจาะ และฉีดน้ำปูน

อัตราส่วนซีเมนต์ : ถัลดอย (C:FA)	อัตราการเจาะชั้นลง (เมตร/นาท)	อัตราการฉีดน้ำปูน (ลิตร/นาท)	ปริมาณน้ำปูนต่อเมตร (ลิตร)	ปริมาณน้ำปูนรวม (ลิตร)
100 : 0	1.1	82.0	74.5	745
85 : 15	1.1	83.4	75.8	758
85 : 15	1.1	95.9	87.2	872

รูปที่ 3 ตำแหน่งหัวเสาเข็มดินซีเมนต์

รูปที่ 6 การวัดขนาดตัวอย่างดินซีเมนต์

รูปที่ 4 การเจาะเก็บตัวอย่าง

รูปที่ 7 การตัดตัวอย่างดินซีเมนต์

รูปที่ 5 ตัวอย่างดินซีเมนต์

รูปที่ 8 การห่อเก็บตัวอย่างดินซีเมนต์เตรียมไปทดสอบในห้องปฏิบัติการ

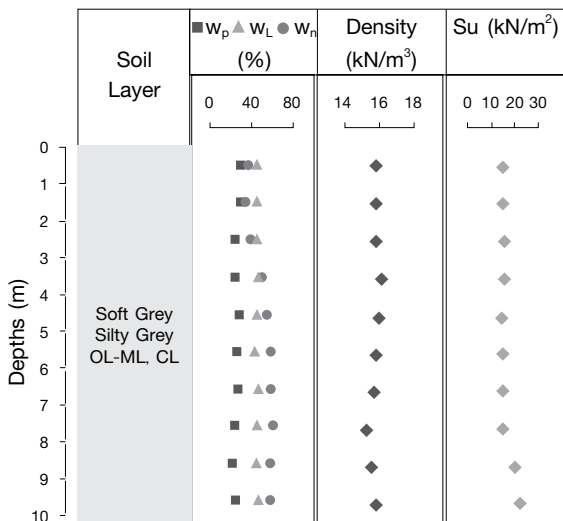
การทดสอบในห้องปฏิบัติการ

รูปที่ 9 แสดงลักษณะชั้นดินและคุณสมบัติทางวิศวกรรมของดินเหนียวกรุงเทพฯ บริเวณที่ทำทดสอบ ค่าความถ่วงจำเพาะของเถ้าลอยและปูนซีเมนต์เท่ากับ 2.1 และ 3.15 ตามลำดับองค์ประกอบทางเคมีของดินตัวอย่างปูนซีเมนต์ และเถ้าลอยแสดงดังตารางที่ 4 เถ้าลอยที่ใช้ในการทดสอบมีปริมาณร้อยละซิลิกอนไดออกไซด์ 30.34 และผลรวมของ SiO₂, Al₂O₃ และ Fe₂O₃ มีค่าไม่ต่ำกว่าร้อยละ 50 ปริมาณแคลเซียมออกไซด์มากกว่าร้อยละ 15 จัดเป็นเถ้าลอยชั้นคุณภาพ C ตามมาตรฐาน ASTM C618 แต่เนื่องจากการทดสอบในส่วน gradation ยังไม่มีข้อมูลซึ่งเป็นข้อมูลที่สำคัญสำหรับการตีความเปรียบเทียบ และสามารถใช้ประโยชน์จากการศึกษาในอนาคต

ตัวอย่างดินซีเมนต์สำหรับการทดสอบกำลังอัดแกนเดียวมีขนาดเส้นผ่านศูนย์กลาง 6.30 เซนติเมตร และความสูง 12.60 เซนติเมตร ดังรูปที่ 10 การทดสอบหาค่ากำลังอัดแกนเดียวด้วยเครื่องทดสอบ Unconfined Compression Test ดังรูปที่ 11 ถึง 12 อัตราเร็วของการทดสอบเท่ากับ 1.0 มิลลิเมตรต่อนาที ผลทดสอบที่ได้นำมาคำนวณและวิเคราะห์ดังแสดงในหัวข้อถัดไป

ตารางที่ 4 ผลวิเคราะห์ธาตุองค์ประกอบของวัสดุที่ใช้ในการทดสอบด้วย XRF

ร้อยละของธาตุองค์ประกอบ (%)	ดินเหนียว อ่อน กรุงเทพฯ	ปูนซีเมนต์ ปอร์ตแลนด์ ประเภท 1	เถ้าลอย ถ่านหิน
Na ₂ O	-	-	-
MgO	-	-	-
Al ₂ O ₃	20.78	5.03	18.06
SiO ₂	68.03	23.74	30.34
SO ₃	1.22	3.34	7.77
K ₂ O	1.53	0.34	0.76
CaO	0.91	63.29	38.44
TiO ₂	0.95	0.32	0.69
Tr ₂ O ₃	0.02	-	-
MnO ₂	0.13	0.05	0.02
Fe ₂ O ₃	6.44	3.82	3.93

รูปที่ 9 ข้อมูลดินเขตหนองจอก

รูปที่ 10 การทดสอบหาค่ากำลังอัดแกนเดียว

รูปที่ 11 ตัวอย่างดินซีเมนต์พร้อมทดสอบในห้องปฏิบัติการ

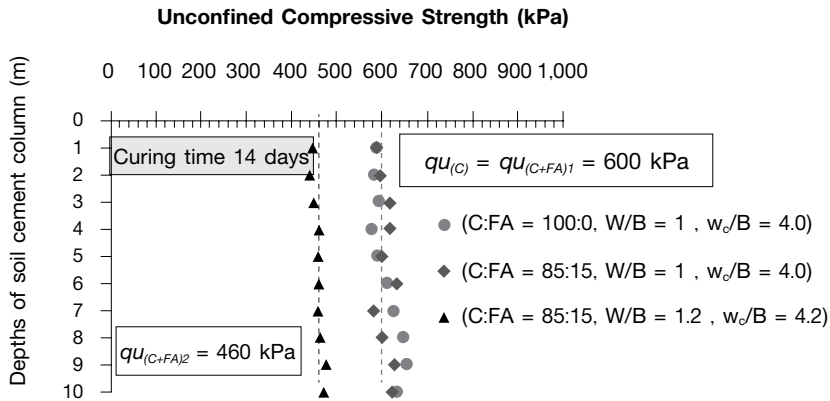

รูปที่ 12 การวัดของตัวอย่างดินซีเมนต์

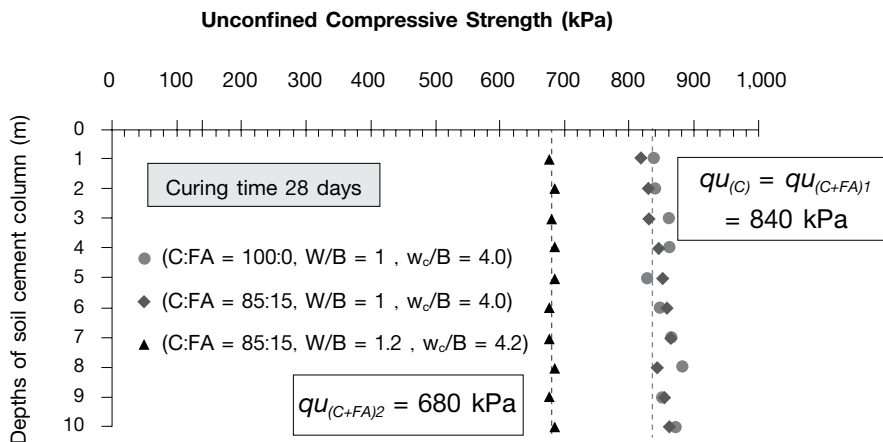
4. ผลการทดสอบ และวิจารณ์ผล

รูปที่ 13 แสดงผลทดสอบกำลังอัดแกนเดียวสูงสุดของเสาเข็มดินซีเมนต์ทั้ง 3 ต้นที่อายุบ่ม 14 วัน จะเห็นว่าเสาเข็มดินซีเมนต์ - เถ้าลอย ที่อัตราส่วนการแทนที่ปูนซีเมนต์ด้วยเถ้าลอยร้อยละ 15 ที่อัตราส่วนน้ำต่อส่วนผสม เท่ากับ 1 ($W/B = 1$) ที่อัตราส่วนปริมาณความชื้นในดินต่อปริมาณของวัสดุผสม (ปูนซีเมนต์ + เถ้าลอย) เท่ากับ 4.0 ($w_c/B = 4.0$) (ต้นที่ 2) ($qu_{(C+FA)1}$) มีค่ากำลังอัดแกนเดียวใกล้เคียงกับเสาเข็มดินซีเมนต์ ($qu_{(C)}$) (ต้นที่ 1) ที่อัตราส่วนน้ำต่อส่วนผสมเท่ากับ 1 ที่อัตราส่วนปริมาณความชื้นในดินต่อปริมาณซีเมนต์เท่ากับ 4.0 ซึ่งมีความเฉื่อยกำลังอัดแกนเดียวตลอดความลึกเท่ากับ 600 กิโลปาสคาล ($(qu_{(C+FA)1}) / qu_C = 1$) และเท่ากับ 1.3 เท่าของกำลังอัดแกนเดียวของเสาเข็มดินซีเมนต์เถ้าลอยต้นที่ 3 ซึ่งมีค่าเฉื่อย ตลอดความลึกประมาณ 460 กิโลปาสคาล (ที่ $W/B = 1.2$, $w_c/B = 4.2$) ที่อัตราส่วนการแทนที่ปูนซีเมนต์ด้วยเถ้าลอยเท่ากัน (ร้อยละ 15%) ($qu_{(C+FA)1} / (qu_{(C+FA)2}) = 1.3$)

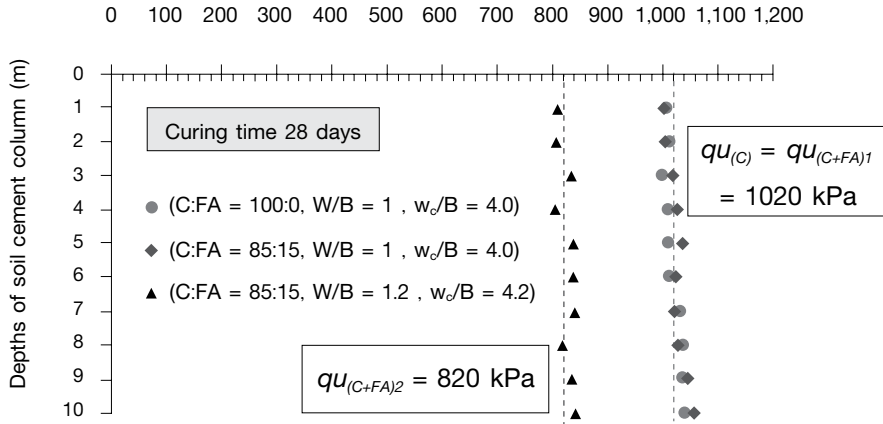
รูปที่ 13 กำลังอัดแกนเดียวสูงสุดของเสาเข็มดินซีเมนต์และเสาเข็มดินซีเมนต์ผสมเถ้าลอย ที่ความลึกต่างๆ ที่อายุบ่ม 14 วัน

รูปที่ 14 กำลังอัดแกนเดียวสูงสุดของเสาเข็มดินซีเมนต์และเสาเข็มดินซีเมนต์ผสมเถ้าลอย ที่ความลึกต่างๆ ที่อายุบ่ม 28 วัน

รูปที่ 14 แสดงผลทดสอบกำลังอัดแกนเดียวสูงสุดของเสาเข็มทั้ง 3 ต้น ที่อายุบ่ม 28 วัน ซึ่งสามารถสรุปได้เช่นกันกับผลทดสอบที่อายุบ่ม 14 วัน (รูปที่ 13) ว่ากำลังอัดแกนเดียวของเสาเข็มดินซีเมนต์-เถ้าลอยต้นที่ 2 มีค่าเทียบเท่ากับกำลังอัดของเสาเข็มดินซีเมนต์ (ต้นที่ 1)

โดยให้ค่ากำลังอัดแกนเดียวเฉลี่ยเท่ากับที่ 840 กิโลปาสคาล ($qu_{(C+FA)1}/qu_C = 1$) และมีค่าสูงกว่ากำลังอัดแกนเดียวของเสาเข็มดินซีเมนต์-เถ้าลอยต้นที่ 3 ถึง 1.24 เท่า ($qu_{(C+FA)1}/qu_{(C+FA)2} = 1.24$) โดยที่ กำลังอัดแกนเดียวเฉลี่ยของเสาเข็มต้นที่ 3 เท่ากับ 680 กิโลปาสคาล

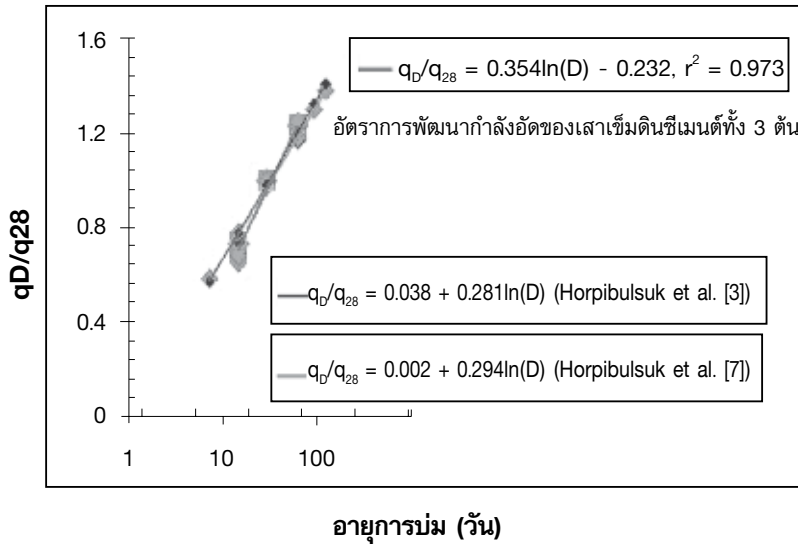
รูปที่ 15 กำลังอัดแกนเดี่ยวสูงสุดของเสาเข็มดินซีเมนต์และเสาเข็มดินซีเมนต์ผสมเถ้าลอย ที่ความลึกต่างๆ ที่อายุบ่ม 60 วัน

เมื่อพิจารณาที่อายุการบ่ม 60 วัน ดังรูปที่ 15 กำลังอัดแกนเดี่ยวของเสาเข็มดินซีเมนต์-เถ้าลอยต้นที่ 2 มีค่าใกล้เคียงกับกำลังอัดของเสาเข็มดินซีเมนต์ (ต้นที่ 1) เช่นเดียวกับอายุบ่ม 14 และ 28 วัน (โดยให้ค่ากำลังอัดแกนเดี่ยวเฉลี่ยเท่ากับ 1,020 กิโลปาสคาล) และมีค่าเท่ากับ 1.24 เท่า ของเสาเข็มดินซีเมนต์-เถ้าลอย ต้นที่ 3 ซึ่งให้ค่ากำลังอัดแกนเดี่ยวเฉลี่ยเท่ากับ 820 กิโลปาสคาล ($qu_{(C+FA)1} / qu_{(C+FA)2} = 1.24$) รูปที่ 16 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างอัตราการพัฒนากำลังอัดของเสาเข็มดินซีเมนต์และเสาเข็มดินซีเมนต์-เถ้าลอยทั้งสามต้น เปรียบเทียบ

กับสมการที่นำเสนอในท้องปฏิบัติการโดย Horpibulsuk et al. [3] และ Horpibulsuk et al. [7] ผลการทดสอบของเสาเข็มทั้งสามต้นสามารถประมาณได้ด้วยสมการลือกกาลิทิม ดังแสดงในสมการที่ 1

$$q_D / q_{28} = 0.354 \ln D - 0.232 \tag{1}$$

เมื่อ q_D คือกำลังอัดแกนเดี่ยวที่อายุบ่ม D วัน q_{28} คือกำลังอัดแกนเดี่ยวที่อายุบ่ม 28 วัน และ D คืออายุการบ่ม

รูปที่ 16 อัตราการพัฒนากำลังของเสาเข็มดินซีเมนต์และเสาเข็มดินซีเมนต์ผสม
 etailoy เทียบกับสมการของ [3] และ [7]

สมการอัตราการพัฒนากำลัง ดังแสดงในสมการที่ 1 มีค่าใกล้เคียงกันกับความสัมพันธ์ที่นำเสนอโดย Horpibulsuk et al. [3] และ Horpibulsuk et al. [7] ซึ่งแสดงให้เห็นว่าอัตราการพัฒนากำลังอัดภายใต้ปฏิกิริยาเดียวกัน คือ ปฏิกิริยาไฮเดรชัน ทั้งในห้องปฏิบัติการและในสนามมีค่าใกล้เคียงกันทั้งนี้เนื่องจากปฏิกิริยาไฮเดรชันเป็นตัวแปรหลักในการควบคุมอัตราการเพิ่มขึ้นของกำลังอัด ด้วยเหตุนี้เอง สมการดังกล่าวข้างต้นจึงเป็นสมการเอกภาพสำหรับดินซีเมนต์ที่มีการบวมตัวต่ำและสูงค่าผิดพลาดร้อยละเฉลี่ยสัมบูรณ์ (Mean Absolute Percent Error) ระหว่างผลทดสอบและผลการทำนายด้วยสมการที่เสนอโดย Horpibulsuk et al. [3 และ 7] แสดงในตารางที่ 5 ค่า

ผิดพลาดร้อยละเฉลี่ยสัมบูรณ์มีค่าเท่ากับร้อยละ 4.31 และ 5.05 เมื่อเทียบกับสมการที่เสนอโดย Horpibulsuk et al. [3] และ [7] ตามลำดับ ซึ่งถือว่าเป็นเกณฑ์ที่ยอมรับได้ในงานออกแบบทางวิศวกรรมที่ใช้อัตราส่วนความปลอดภัยไม่ต่ำกว่า 2 หรือร้อยละ 50 ตารางที่ 6 แสดงความคุ้มค่าของการแทนที่ปูนซีเมนต์ด้วยetailoy จะเห็นได้ว่าการแทนที่ปูนซีเมนต์ด้วยetailoy ร้อยละ 15 ให้ค่ากำลังอัดของเสาเข็มดินซีเมนต์etailoy เท่ากับกำลังอัดของเสาเข็มดินซีเมนต์ และช่วยลดค่าใช้จ่ายได้ถึงร้อยละ 12.75 โดยพิจารณาเฉพาะค่าวัสดุเท่านั้น เนื่องจากค่าใช้จ่ายจากเครื่องจักรและแรงงานในการติดตั้งเสาเข็มทั้งสองประเภทมีค่าเท่ากัน

ตารางที่ 5 การทำนายกำลังอัดของเสาเข็มดินซีเมนต์

ความลึก (เมตร)	อายุ บ่ม D (วัน)	ความชื้นเริ่มต้น w_c (%)	ปริมาณซีเมนต์ C (%)	ความชื้นต่อซีเมนต์ w_c/C	ความชื้นของตัวอย่าง w_c (%)	หน่วยน้ำหนัก (kN/m ³)	กำลังอัดในสนาม q_u (kPa)	กำลังอัดที่ทำนายโดย [3] q_{u_p} (kPa)	กำลังอัดที่ทำนายโดย [7] q_{u_p} (kPa)	$\frac{ q_{up} - q_{uf} }{q_{up}} \times 100$	
										% เทียบกับ [3]	% เทียบกับ [7]
1	14	80	20	4.0	88.22	13.989	589.50	645.28	646.69	9.46	9.70
	28	80	20	4.0	84.53	13.881	829.54	อ้างอิง	อ้างอิง	1.83	2.57
	60	80	20	4.0	81.25	14.695	998.88	1000.21	985.92	0.13	1.30
2	14	80	20	4.0	96.54	13.999	584.64	645.28	646.69	10.37	10.61
	28	80	20	4.0	94.61	13.479	838.30	814.33	808.26	2.86	3.58
	60	80	20	4.0	90.67	13.940	1011.0	1000.21	985.92	1.07	2.48
3	14	80	20	4.0	88.54	13.312	595.92	645.28	646.69	8.28	8.52
	28	80	20	4.0	87.40	13.646	860.06	814.33	808.26	5.32	6.02
	60	80	20	4.0	86.79	13.930	999.76	1000.21	985.92	0.04	1.38
4	14	80	20	4.0	81.90	13.263	578.81	645.28	646.69	11.48	11.73
	28	80	20	4.0	78.93	13.489	861.24	814.33	808.26	5.45	6.15
	60	80	20	4.0	77.78	13.881	1010.70	1000.21	985.92	1.04	2.45
5	14	80	20	4.0	89.67	13.244	593.02	645.28	646.69	8.81	9.05
	28	80	20	4.0	89.48	13.538	828.00	814.33	808.26	1.65	2.38
	60	80	20	4.0	84.67	14.264	1012.50	1000.21	985.92	1.21	2.63
6	14	80	20	4.0	87.79	13.391	611.99	645.28	646.69	5.44	5.67
	28	80	20	4.0	85.67	13.812	846.81	814.33	808.26	3.84	4.55
	60	80	20	4.0	83.43	14.460	1043.69	1000.21	985.92	4.17	5.54
7	14	80	20	4.0	92.19	13.616	626.18	645.28	646.69	3.05	3.27
	28	80	20	4.0	91.92	13.920	864.67	814.33	808.26	5.82	6.52
	60	80	20	4.0	85.45	14.509	1031.61	1000.21	985.92	3.04	4.43
8	14	80	20	4.0	91.09	13.832	648.53	645.28	646.69	0.50	0.28
	28	80	20	4.0	89.41	14.185	881.65	814.33	808.26	7.64	8.32
	60	80	20	4.0	86.32	14.421	1045.90	1000.21	985.92	4.37	5.73
9	14	80	20	4.0	82.45	13.930	656.52	645.28	646.69	1.71	1.50
	28	80	20	4.0	77.66	14.097	848.48	814.33	808.26	4.02	4.74
	60	80	20	4.0	76.56	14.529	1037.70	1000.21	985.92	3.61	4.99
10	14	80	20	4.0	89.80	14.107	632.01	645.28	646.69	2.10	2.32
	28	80	20	4.0	86.77	14.313	869.42	814.33	808.26	6.34	7.03
	60	80	20	4.0	81.78	14.538	1049.45	1000.21	985.92	4.69	6.05
Mean Absolute Percent Error, MAPE ($MAPE = \frac{1}{n} \sum_{i=1}^n \frac{ q_{up} - q_{uf} }{q_{up}} \times 100$)										4.31%	5.05%

ตารางที่ 6 ค่าใช้จ่ายที่ลดลง เมื่อใช้เถ้าลอย แทนที่ปูนซีเมนต์ ร้อยละ 15

ปริมาณวัสดุที่ใช้ต่อ 1 m ³ ของเสาเข็มดินซีเมนต์	ราคาต่อหน่วย (บาท)	เป็นเงิน (บาท)	รวม (บาท)
1. กรณีใช้ปูนซีเมนต์ ปูนซีเมนต์ 200 kg	2.0	400	400
2. กรณีใช้ปูนซีเมนต์ผสม เถ้าลอย ปูนซีเมนต์ 170 kg เถ้าลอย 30 kg	2.0 0.3	340 9	349
ดังนั้นค่าใช้จ่ายที่สามารถประหยัดได้ = 400 - 349 = 51 บาท ต่อ 1 m ³ ของเสาเข็มดินซีเมนต์ คิดเป็น = $(51/400) \times 100 = 12.75\%$			

5. สรุปผลการศึกษา

บทความนี้ได้ทำการศึกษาคือความเป็นไปได้ในการประยุกต์ใช้เถ้าลอยในการแทนที่ปูนซีเมนต์ในสนาม ซึ่งจากผลการศึกษาสมาารถสรุปประเด็นหลักๆ ได้ดังนี้

1. กำลังอัดแกนเดียวในสนามของเสาเข็มดินซีเมนต์ที่อายุ 14, 28 และ 60 วัน มีค่าเท่ากับกำลังอัดแกนเดียวในสนามของเสาเข็มดินซีเมนต์-เถ้าลอย ที่อัตราส่วนซีเมนต์ต่อเถ้าลอย 85:15 (ที่ $W/B = 1$, $w_c/B = 4.0$ เท่ากัน)

2. เสาเข็มดินซีเมนต์-เถ้าลอยที่อัตราส่วนน้ำต่อส่วนผสมเท่ากับ 1 ($W/B = 1$) มีค่ากำลังอัดสูงกว่าเสาเข็มดินซีเมนต์-เถ้าลอย ที่อัตราส่วนน้ำต่อส่วนผสมเท่ากับ 1.2 ($W/B = 1.2$) เท่ากับ 1.3, 1.24 และ 1.24 เท่า ที่อายุบ่ม 14, 28 และ 60 วัน ตามลำดับ ที่อัตราส่วนผสมวัสดุที่เท่ากัน

3. เถ้าลอยมีประสิทธิภาพในการแทนที่ปูนซีเมนต์ในงานติดตั้งเสาเข็มดินซีเมนต์ งานวิจัยนี้แสดงให้เห็นว่าการใช้เถ้าลอยแทนที่ปูนซีเมนต์ที่ร้อยละ 15 สามารถลดค่าใช้จ่ายปูนซีเมนต์ได้ถึงร้อยละ 12.75

6. กิตติกรรมประกาศ

ผู้เขียนขอขอบคุณบริษัทปั้นจั่นไทย จำกัด และบริษัท โทเท่นอกซ์ จำกัด ที่ให้การสนับสนุนและช่วยเหลือเรื่องเครื่องจักรอุปกรณ์ และขอขอบคุณสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย ภายใต้สัญญา RTA568002

7. เอกสารอ้างอิง

- Horpibulsuk, S., Miura, N. and Bergado D.T., 2004b, "Undrained Shear Behavior of Cement Admixed Clay at High Water Content", *J Geoenviron Eng, ASCE*, Vol. 130, No. 10, pp. 1096-1105.
- Rachan, R., 2009, *Strength Development and Microstructural Characteristics of Soft Bangkok Clay Admixed with Cement and Biomass Ash*, Doctoral Thesis, Department of Civil Engineering, Faculty of Engineering, Thammasat University, Bangkok. (In Thai)
- Horpibulsuk, S., Rachan, R. and Raksachon, Y., 2009, "Role of Fly Ash on Strength and Microstructure Development in Blended Cement Stabilized Silty Clay", *Soil and Foundations*, Vol. 49, No. 1, pp. 85-98.
- Rachan, R. and Vichan, S., 2013, "Unconfined Compressive Strength Development and Microstructure of Calcium Carbide Residue and Biomass Ash Admixed in Compacted Soft Bangkok Clay", *KMUTT Research and Development Journal*, Vol. 36, No. 1, pp. 51-71. (In Thai)
- Horpibulsuk, S., Rachan, R., Suddepong, A. and Chinkulkijniwat, A., 2011, "Strength Development in Cement Admixed Bangkok Clay: Laboratory and Field Investigations", *Soils and Foundations*, Vol. 51, No. 2, pp. 239-251.
- Vichan, S., Rachan, R. and Horpibulsuk, S., 2013, "Strength and Microstructure Development

in Bangkok Clay Stabilized with Calcium Carbide Residue and Biomass Ash”, *Science Asia*, Vol. 39, pp. 186-193.

7. Horpibulsuk, S., Miura, N. and Nagaraj, T.S.,

2003, “Assessment of Strength Development in Cement-Admixed High Water Content Clays with Abraham’s Law as a Basis” *Geotechnique*, Vol. 53, No. 4, pp. 439-444.